

На основу члана 15. став 1. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004 и 44/2010) и члана 11. став 7, члана 17. став 9. и члана 25. Закона о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/2011), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБРАЧУНА ЕФЕКТИВНЕ КАМАТНЕ СТОПЕ
И ИЗГЛЕДУ И САДРЖИНИ ОБРАЗАЦА КОЈИ СЕ УРУЧУЈУ
КОРИСНИКУ

Основне одредбе

1. Овом одлуком ближе се утврђују услови и начин обрачуна ефективне каматне стопе, изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, као и форма и садржина образаца плана отплате кредита/финансијског лизинга/исплате депозита и прегледа обавезних елемената кредита/финансијског лизинга/депозита.

2. Поједини појмови, у смислу ове одлуке, имају следеће значење:

1) *корисник* има значење корисника финансијских услуга утврђено законом којим се уређује заштита корисника финансијских услуга;

2) *дисконтовање* је свођење на садашњу вредност свих новчаних токова, односно свих новчаних примања и свих новчаних издатака по основу коришћења финансијских услуга применом дисконтне стопе;

3) *план исплате депозита, односно отплате кредита/финансијског лизинга* (у даљем тексту: *лизинг*) је табеларни преглед свих хронолошки приказаних новчаних токова (примања и издатака) у вези с положеним депозитом, односно примљеним кредитом/лизингом и саставни је део уговора о депозиту, односно кредиту/лизингу;

4) *учешће* код уговора о кредиту/лизингу означава новчана средства којима се у одређеном износу учествује у финансирању.

Услови и начин обрачуна ефективне каматне стопе

3. Ефективна каматна стопа је дисконтна стопа исказана на годишњој основи, која изједначава садашњу вредност свих новчаних токова по основу коришћења финансијских услуга и која се, применом

методе покушаја и линеарне интерполације, израчунава на основу следеће формуле:

$$\sum_k \left[NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100} \right)^{-(d/t)} \right] = 0,$$

при чему је:

NNT_k – нето новчани ток, односно разлика између новчаних примања и новчаних издатака корисника у одређеном периоду k ;

d/t – збир (1) броја дана од датума нултог периода до 31. децембра те године, као дела броја дана у години нултог периода, (2) броја година од године новчаног тока који се дисконтује до године нултог периода али не укључујући те две године и (3) броја дана од датума почетка новчаног тока који се дисконтује, као дела броја дана у години тог новчаног тока до 31. децембра претходне године – израчунат применом следећих формула:

$$d/t = \left[\frac{yyyy(0).12.31. - dat(0)}{t(0)} \right] + [yyyy(k) - yyyy(0) - 1] + \left[\frac{dat(k) - (yyyy(k) - 1).12.31.}{t(k)} \right]$$

$$t(0) = 1 + yyyy(0).12.31. - yyyy(0).01.01.$$

$$t(k) = 1 + yyyy(k).12.31. - yyyy(k).01.01., \text{ при чему је}$$

$dat(0)$ – датум нултог периода, а $dat(k)$ – датум периода у коме је новчани ток који се дисконтује.

Ефективна каматна стопа исказује се у процентима с две децимале, уз заокруживање друге децимале, и важи на дан обрачуна.

Ефективна каматна стопа је најмање једнака уговореној каматној стопи.

Изузетно од става 3. ове тачке, кад је ефективна каматна стопа, обрачуната у складу са одредбама ове одлуке, мања од уговорене каматне стопе или не може да се израчуна (нпр. због релативно великог износа депозита који служи као обезбеђење кредита у односу на износ тог кредита) – банка је дужна да о томе обавести корисника, као и да пружи објашњење због чега је ефективна каматна стопа мања, односно због чега нема економски смислено решење (нпр. кад има негативну вредност или је није могуће израчунати).

За потребе обрачуна ефективне каматне стопе банка и давалац лизинга користе план исплате, односно планове отплате прописане тач. 14, 15. и 16. ове одлуке.

4. Под новчаним токовима из тачке 3. став 1. ове одлуке подразумевају се сва новчана примања и сви новчани издаци корисника који настају поводом коришћења кредита/лизинга, односно полагања депозита, чији је период настанка уређен уговором, изузев за кредите/лизинге, односно депозите из тач. од 5. до 10. те одлуке, код којих се период настанка и износ новчаног тока утврђују у складу с тим тачкама.

5. Код кредита/депозита/лизинга код којих су елементи на основу којих се обрачунава ефективна каматна стопа уговорени као променљиви – за потребе обрачуна ове стопе узима се вредност тих елемената на дан овог обрачуна.

6. Код кредита по којима корисник, у складу са уговором, самостално одлучује о динамици повлачења средстава (кредитне линије, дозвољено прекорачење по текућем рачуну, кредитне картице и сл.) – ефективна каматна стопа израчунава се уз претпоставку да ће укупан износ одобреног кредита бити повучен одмах у целости.

Код кредита по којима корисник, у складу са уговором, самостално одлучује о динамици повлачења средстава, али у оквиру уговором утврђених лимита који се односе на износе повлачења и периоде у којима се средства повлаче – ефективна каматна стопа израчунава се уз претпоставку да ће средства бити повучена на најранији датум предвиђен уговором, у износу лимита утврђеног уговором.

7. Код кредита/лизинга по којима су уговором предвиђене различите каматне стопе за уговором утврђене периоде повлачења средстава или износе коришћења кредита – ефективна каматна стопа израчунава се уз претпоставку да ће средства бити повучена и коришћена по највишој каматној стопи утврђеној уговором.

8. Код кредита по којима корисник, у складу са уговором, самостално одлучује о износу отплате изнад уговором утврђеног минималног износа (нпр. кредитне картице) – ефективна каматна стопа израчунава се уз претпоставку да ће износ отплате бити једнак минималном износу који је уговорен.

9. Код кредита/лизинга за које је уговором предвиђено више могућих датума отплате – ефективна каматна стопа израчунава се уз претпоставку да ће отплата бити извршена на најранији уговорени датум.

10. Код депозита по виђењу, као и код кредита код којих уговором нису утврђени износ отплате и период на који се кредит одобрава – ефективна каматна стопа израчунава се под претпоставком да ће депозит бити орочен, односно кредит одобрен на период од годину дана и исплаћен, односно отплаћен у дванаест једнаких месечних рата.

11. Банка и давалац лизинга су дужни да при обрачунају ефективне каматне стопе у предуговорној фази (оглашавање и понуда) с пажњом доброг привредника процене износ свих елемената на основу којих се обрачунава та стопа а чији тачан износ није познат у овој фази.

Изузетно од става 1. ове тачке, кад се ефективна каматна стопа обрачунава за потребе оглашавања, банка није дужна да процењује висину трошкова споредних услуга које су услов за закључење уговора о кредиту/лизингу.

Изглед и садржина образаца који се уручују кориснику

12. Банка и давалац лизинга су дужни да кориснику, пре закључења уговора о депозиту, кредиту/платним картицама, лизингу, дозвољеном прекорачењу, односно отварању и вођењу рачуна уруче понуду сачињену на одговарајућем обрасцу Прилога 1.

12а. Банка и давалац лизинга дужни су да кориснику уруче понуду из тачке 12. ове одлуке у динарима са фиксном номиналном каматном стопом, односно у случају да такав производ немају – понуду у динарима с променљивом номиналном каматном стопом, осим ако корисник не захтева да му се услуга понуди у динарској противвредности стране валуте, односно у страниј валути, у складу с прописима којима се уређује девизно пословање.

Ако је корисник у складу са ставом 1. ове тачке захтевао да му се понуде уговор о кредиту или уговор о лизингу с променљивом номиналном каматном стопом и/или у страниј валути или уз уговарање валутне клаузуле – банка, односно давалац лизинга дужни су да тог корисника, уз уручивање понуде из тачке 12. ове одлуке, на одговарајућем обрасцу Прилога 1а обавесте и о ризицима задуживања, и то:

– о ризицима задуживања с променљивом номиналном каматном стопом и ризицима задуживања у страниј валути или уз уговарање валутне клаузуле – на Обрасцу РЗ-1;

- о ризицима задуживања с променљивом номиналном каматном стопом (код задуживања у динарима) – на Обрасцу РЗ-2;
- о ризицима задуживања у иностраној валути или уз уговарање валутне клаузуле – на Обрасцу РЗ-3.

12б. Банка и давалац лизинга дужни су да на својој интернет презентацији омогуће обрачун ануитета и приказ плана отплате кредита, односно лизинга у случају појединачне и заједничке промене променљивог елемента номиналне каматне стопе и курса динара у било ком периоду отплате, као и да поставе везу ка делу интернет презентације Народне банке Србије са одговарајућим калкулаторима.

13. Банка и давалац лизинга су дужни да кориснику, уз примерак закљученог уговора о депозиту/кредиту, дозвољеном прекорачењу рачуна, односно лизингу, уруче преглед обавезних елемената тог уговора сачињен на одговарајућем обрасцу Прилога 2.

Банка и давалац лизинга су дужни да кориснику, уз примерак закљученог уговора о депозиту (изузев депозита по виђењу), кредиту, односно лизингу, поред прегледа обавезних елемената тог уговора из става 1. ове тачке, уруче и план исплате/отплате сачињен на одговарајућем обрасцу Прилога 3.

14. У Прилогу 3, Образац 1а – ПИ ДЕПОЗИТА попуњава се на следећи начин:

1) у колону *Период* уноси се редни број периода настанка одређеног новчаног тока, при чему је нулти период – период првог новчаног тока или уговорени датум уплате депозита, зависно од тога који период наступа раније, а последњи период је период последњег новчаног тока;

2) у колону *Датум доспећа* уноси се уговором одређен датум настанка одређеног новчаног тока, односно претпостављени датум настанка новчаног тока ако уговором није одређен датум (према календарском броју дана у месецу и 365/366 дана у години);

3) у колону *Уплата депозита* уноси се износ депозита (односно дела депозита) који се уплаћује на рачун банке;

4) у колону *Приписи у корист корисника* уписују се износи средстава које банка обрачунава у корист корисника и приписује депозиту (нпр. износ приписане камате, бонуси током трајања или продужења депозита и сл.);

5) у колону *Издаци у вези с депозитом* уписују се друге уплате које корисник извршава у складу са уговором а које се не приписују

депозиту (нпр. накнада за обраду захтева, накнада за вођење рачуна и сл.);

6) у колону *Други издаци у вези с депозитом* уписују се задужења корисника која се обустављају на терет депозита (нпр. обустава накнаде за вођење рачуна, пореске обавезе и сл.);

7) у колону *Исплата депозита* уписује се износ депозита који се исплаћује кориснику;

8) у колону *Исплата камате* уписује се износ камате која се исплаћује кориснику;

9) у колону *Друге исплате* уносе се друге исплате које банка исплаћује кориснику на основу уговора о депозиту (нпр. исплата премије на депозит условљена испуњењем одређених услова и сличне исплате);

10) у колону *Стање депозита* уписује се стање депозита у одређеном периоду;

11) у колону *Опис* уноси се кратак опис новчаног тока у одређеном периоду;

12) у колону *Нето новчани ток* уноси се новчани ток који представља разлику збира података из колона 3, 5 и 6 и збира података из колона 7, 8 и 9 у одређеном периоду;

13) у колону *Дисконтовани нето новчани ток* уноси се износ дисконтовања нето новчаног тока из колоне 12, који се израчунава применом следеће формуле:

$$NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100}\right)^{-(d/t)}, \text{ при чему је}$$

NNT_k – нето новчани ток у одређеном периоду k ,

EKS – стопа која у дисконтном фактору означава ефективну каматну стопу;

14) у рубрици *Укупно*, у колони 13, сабирају се сви дисконтовани нето новчани токови из појединих периода, чији резултат мора бити нула.

15. У Прилогу 3, Образац 1б – ПО КРЕДИТА попуњава се на следећи начин:

1) у колону *Период* уноси се редни број периода настанка одређеног новчаног тока, при чему је нулти период – период првог новчаног тока или уговорени датум стављања кредита на располагање, зависно од тога који период наступа раније, а последњи период је период последњег новчаног тока;

2) у колону *Датум доспећа* уноси се уговором одређен датум настанка одређеног новчаног тока, односно претпостављени датум

настанка новчаног тока ако уговором није одређен датум (према календарском броју дана у месецу и 365/366 дана у години);

3) у колону *Исплата кредита* уноси се износ кредита, односно износ трансхе која се исплаћује на одређени датум, не укључујући износ учешћа по кредиту;

4) у колону *Друге исплате* уносе се друге исплате које банка извршава кориснику у вези са закљученим уговором о кредиту (нпр. преплаћене камате и сл.);

5) у колону *Ануитет* уноси се износ уговореног ануитета који се уплаћује у одређеном периоду;

6) у колону *Уплата главнице* уноси се део ануитета који се односи на отплату главнице;

7) у колону *Уплата камате* уноси се део ануитета који се односи на уплату камате, као и износ интеркаларне камате;

8) у колону *Друге уплате/трошкови* уносе се износи које корисник кредита плаћа поводом коришћења кредита на основу закљученог уговора о кредиту, и то:

- трошкови обраде захтева,
- трошкови пуштања кредита у течај,
- годишња провизија на име накнаде за администрирање кредита,

- накнаде на неискоришћени део оквирног кредита,
- износ премије осигурања, ако је осигурање услов за коришћење кредита,

- трошкови отварања и вођења рачуна који су услов за одобравање кредита,

- други трошкови у вези са споредним услугама које су услов за коришћење кредита а које сноси корисник (нпр. фиксна провизија на име накнаде за обраду захтева за осигурање, трошкови издавања извода из регистра непокретности, трошкови процене вредности непокретности и покретних ствари, трошкови овере заложне изјаве, трошкови уписа заложног права – хипотеке, трошкови увида у базу података о задужености корисника и др.);

9) у колону *Стање кредита* уноси се стање кредита у одређеном периоду;

10) у колону *Токови новчаног депозита (коллатерал)* уносе се сви новчани токови у вези с депозитом који је корисник положио у складу са уговором о кредиту (уплата и исплата депозита, као и камате у вези с депозитом), при чему се уплате депозита, као и обрачунате камате у вези с депозитом, приказују с позитивним предзнаком, а исплата депозита и припадајуће камате с негативним предзнаком;

11) у колону *Опис* уноси се кратак опис новчаног тока у одређеном периоду;

12) у колону *Нето новчани ток* уноси се разлика збира података из колона 6, 7, 8 и 10 и збира података из колона 3 и 4 у одређеном периоду, која може имати позитиван или негативан предзнак;

13) у колону *Дисконтовани нето новчани ток* уноси се износ дисконтовања нето новчаног тока из колоне 12, који се израчунава применом следеће формуле:

$$NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100}\right)^{-(d/r)}, \text{ при чему је}$$

NNT_k – нето новчани ток у одређеном периоду k ,

EKS – стопа која у дисконтном фактору означава ефективну каматну стопу;

14) у рубрици *Укупно*, у колони 13, сабирају се сви дисконтовани нето новчани токови из појединих периода, чији резултат мора бити нула.

У колону *Друге уплате/трошкови* (колона 8) Обрасца 1б – ПО КРЕДИТА не уносе се:

- трошкови настали због непоштовања уговорних одредаба (затезне камате, пенали и др.);
- трошкови вођења рачуна ако је корисник пре подношења захтева за кредит већ имао отворен рачун у банци;
- трошкови у вези с куповином робе настали независно од тога да ли се плаћање врши готовински или на други начин;
- поштарина, трошкови телеграма и телефакса и слични трошкови:
- трошкови овере документације (осим овере заложне изјаве).

16. У Прилогу 3, Образац 1в – ПО ЛИЗИНГА попуњава се на следећи начин:

1) у колону *Период* уноси се редни број периода настанка одређеног новчаног тока, при чему се претпоставља:

- да преузимање предмета лизинга, које врши корисник – прималац лизинга, представља његов новчани прилив у висини износа нето финансирања,
- да нулти период представља период у коме настаје први новчани ток,
- да новчани прилив примаоца лизинга увек настаје у нултом периоду;

2) у колону *Датум доспећа* уноси се тачан датум доспећа (према календарском броју дана у месецу и 365/366 дана у години);

3) у колону *Износ нето финансирања* уноси се новчани прилив примаоца лизинга у складу с претпоставкама из одредбе под 1) овог става;

4) у колону *Рата лизинг накнаде* уноси се износ рате лизинг накнаде коју прималац лизинга уплаћује даваоцу лизинга у одређеном периоду;

5) у колону *Амортизована вредност предмета лизинга* уноси се део рате лизинг накнаде из одређеног периода који се односи на отплату износа нето финансирања, при чему последњи период у овој колони садржи и преосталу вредност предмета лизинга ако је она предвиђена уговором о лизингу;

6) у колону *Камата* уноси се део рате лизинг накнаде из одређеног периода који се односи на камату;

7) у колону *Друге уплате* уносе се износи које прималац лизинга плаћа поводом коришћења лизинга на основу закљученог уговора, и то:

- трошкови одобрења (обраде захтева),
- порез на додату вредност обрачунат на трошкове одобрења (обраде захтева),
- порез на додату вредност обрачунат на камату садржану у лизинг накнади,
- трошкови интеркаларне камате,
- порез на додату вредност обрачунат на трошкове интеркаларне камате,
- трошкови уписа уговора о лизингу у регистар финансијског лизинга с порезом на додату вредност,
- трошкови накнаде за опцију откупа предмета лизинга,
- износ премије осигурања, ако осигурање представља услов за коришћење лизинга,
- други трошкови који настају у току реализације посла лизинга (нпр. трошкови увида у базу података о задужености корисника и др.);

8) у колону *Неамортизована вредност предмета лизинга* уноси се неотплаћени део износа нето финансирања;

9) у колону *Опис* уноси се кратак опис новчаног тока у одређеном периоду;

10) у колону *Нето новчани ток* уноси се новчани ток који се састоји од разлике збира података из колоне 5, 6, и 7 и података из колоне 3 у одређеном периоду;

11) у колону *Дисконтовани нето новчани ток* уноси се дисконтовани износ нето новчаног тока из колоне 10, који се израчунава применом следеће формуле:

$$NNT_k \left(1 + \frac{EKS}{100}\right)^{-(d/t)}, \text{ при чему је}$$

NNT_k – нето новчани ток у одређеном периоду k ,

EKS – стопа која у дисконтном фактору означава ефективну каматну стопу;

12) у рубрици *Укупно*, у колони 11, сабирају се сви дисконтовани нето новчани токови из појединих периода, чији резултат мора бити нула.

У колону *Друге уплате* (колони 7) Обрасца 1в – ПО ЛИЗИНГА не уносе се:

- трошкови настали због непоштовања уговорних одредаба (затезне камате, пенали и др.);
- поштарина, трошкови телеграма и телефакса и слични трошкови;
- трошкови овере документације.

Прилози

17. Прилози из ове одлуке одштампани су уз ту одлуку и њен су саставни део.

Примена одредаба ове одлуке на друге пружаоце платних услуга и издаваоце електронског новца

17а. Ако је корисник показао интересовање за уговор о кредиту који нуди други пружалац платних услуга или издавалац електронског новца, одредбе ове одлуке које се примењују на банке – примењују се и на друге пружаоце платних услуга и издаваоце електронског новца.

Завршне одредбе

18. Даном почетка примене ове одлуке престаје да важи Одлука о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима ("Службени гласник РС", бр. 74/2009) и Упуство за спровођење Одлуке о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима ("Службени гласник РС", бр. 74/2009).

19. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС", а примењује се од 5. децембра 2011. године.

ИО НБС бр. 70
1. септембра 2011. године
Београд

Председавајући
Извршног одбора Народне банке Србије
Гувернер
Народне банке Србије

др Дејан Шошкић, с.р.